

Pozicioni I politikes te tarifare te mbeturinave

Workshop no 4 – pjesa vi

Keith Burwell – Rregullator ekonomik

Leaders in the design, implementation and operation of markets for electricity, gas and water.

 MVV Energie AG

*Edinburgh
Economics*

Kategoritë politike

- Rregullimet institucionale
- Drejtësia sociale
 - Përgjegjësitë
 - Njëtrajtshmëria e tarifave
 - Grupet e konsumatorëve
 - Niveli i shërbimit
 - Cmimet fikse/variable
- Nivelet / standardet e shërbimit
- Mjedisi
 - Taksat për deponi
 - Ngarkesat / depozitet për vendosje
- Rimëkëmbja e plotë financiare
 - Definimi
 - Bazuar në kohë
 - Efikasiteti
 - Investimet kapitale
 - Grantet dhe asetet e dhuruara
- Struktura e kapitalit
- Vlera e kapitalit dhe kthimi në kapital
 - Vlera kapitale rregullatore
 - Kthimi në kapital
 - Taksat
- Procesi
 - Periudhat e revidimit

Rregullimet Institucionale (1)

Përgjegjësia për pagimin e Shërbimeve

Grumbullimi

- Opcionet
 - Kompanitë për inkasim direkt nga konsumatorët
 - Komunitat përmes sistemit të mirëfilltë të taksave
- Pozicioni i preferuar
 - Komunitat
- Varësisht nga
 - Politika e qeverisë
 - Instrumentet e reja ligjore

Deponimi

- Opcionet
 - Nga kompanitë e licencuara për grumbullim

Rregullimet Institucionale (2)

Amvisëria e trajtuar ndryshe nga jo-amvisëria

Grumbullimi

- Opcionet
 - Status quoja e me tarifat e vendosura nga ZRrUM për jo-amvisëri
 - NP-të të inkasojnë joamvisërinë mbi bazat komerciale
 - Largimi i joamvisërisë nga përgjegjësitë e NP-ve
- Pozicioni i preferuar
 - E lidhur me status quo-në mirëpo do të preferohej bartja tek autoritetet e komunës
- Varësisht nga
 - Politika e qeverisë
 - Instrumentet e reja ligjore

Deponimi

- Nuk është i aplikueshëm

Drejtësia Sociale / strukturat e cmimoreve (1)

Përgjegjësia sociale – kush?

Grumbullimi

- Opcionet
 - Përgjegjësia e qeverisë
 - Përgjegjësia e ofruesit të shërbimeve
- Pozicioni i preferuar
 - Përgjegjësia e qeverisë
- Varësisht nga
 - Politika e qeverisë (nuk është vendim i ZRrUM)

Deponimi

- Nuk është i aplikueshëm

Drejtësia Sociale / struktura e cmimoreve (2)

Njëtrajtshmëria e tarifave

Grumbullimi

- Opcionet
 - Të njëjta kudo në rajon
 - Tarifa të ndryshme për qytete/zona të ndryshme
- Pozicioni i preferuar
 - Të njëjta kudo në zonat që janë nën përgjegjësinë e NP-ve
- Varësisht nga

Deponimi

- Opcionet
 - Të njëjta në gjithë vendin
 - Tarifa të ndryshme për deponi të ndryshme të mbeturinave
- Pozicioni i preferuar
 - Të njëjta në të gjitha ato zona që janë nën përgjegjësinë e NP-ve por mbesin të hapura opciont për tarifa për secilën deponi në të ardhmen
- Varësisht nga
 - Sistemet adekuate të raportimit financiar

Drejtësia Sociale / strukturat e cmimoreve (3)

Tarifat që reflektojnë nivelet e ndryshme të shërbimit

Grumbullimi

- Opcionet
 - Tarifa të vecanta për shërbimet individuale dhe komunale
 - Tarifa të njëjta pavarësisht niveli të shërbimit
- Pozicioni i preferuar
 - Tarifat e vecanta
- Varësisht nga
 - Sistemet adekate të raportimit financiar

Deponimi

- Nuk është i aplikueshëm

Drejtësia Sociale / strukturat e cmimoreve(4)

Tarifat qe reflektojne llojet e ndryshme te mbeturinave

Grumbullimi

- Nuk eshte i aplikueshem

Deponimi

- Opcionet
 - Tarifa te njejta gjithkund pavariesht llojit te mbeturines
 - Tarifa te ndryshme per llojet e ndryshme te mbeturinave per te reflektuar keshtu kostot e deponimit
- Pozicioni i preferuar
 - Afatshkurter – Tarifat e njejta
 - Afatgjate – cmim qe reflekton koston
- Vareisht nga:
 - Mbeturinat e rrezikshme jashte atyre qe hyjne ne kornizat e ZRRUM

Mjedisi (1)

Taksat per deponi

Grumbullimi

- Nuk eshte e aplikueshme perpos kosos se mbartjes nga deponimi i mbeturinave

Deponimi

- Opcionet
 - Imponimi i takses
 - Nuk ka takse per deponi
- Pozicioni i preferuar
 - Mbeshtetese e takses per deponi te mbeturinave
- Varesisht nga:
 - Vendimi politik i qeverise

Mjedisi (2)

Taksat dhe depoziti per vendosje

Grumbullimi

- Nuk eshte e aplikueshme perpos kosos se mbartjes nga deponimi i mbeturinave

Deponimi

- Opcionet
 - Taksa per licence dhe depoziti te aplikohet ne KLMC
 - Nuk ka depozit
 - Pozicioni i preferuar
 - Taksa per licence dhe depoziti te percaktuar ne nivelet qe mbulojne kosot e pastrimit pas kompletimit te deponise
- Varesisht nga:
- Vendimi politik i qeverise

Rimekembja e plote financiare (1)

Definimi i rimekembjes financiare

Grumbullimi

- Opcionet
 - Definimi i llogaritjes
 - Te hyrat nbe kesh per te plotesuar kerkesat e inkasimit
- Pozicioni i preferuar
 - Definimi i llogaritjes duke perfshire edhe provizionet e plota te amortizimit
- Varesisht nga:
 - Perputhshmeria me standardet e definuara te llogaritjes

Deponimi

- Opcionet
 - Definimi i llogaritjes
 - Te hyrat ne kesh per te plotesuar kerkesat e inkasimit
- Pozicioni i preferuar
 - Kerkesat e inkasimit afatshkurter
 - Llogaritja afatmesme deri ne afatgjate perfshire edhe kthimin ne kapital
- Varesisht nga:
 - Sistemet e raportimit financiar

Rimekembja e plote financiare(2)

Koha e rimekembjes se kostove

Grumbullimi

- Opcionet
 - Rimekembja financiare afatshkurter
 - Rimekembja financiare te arrihet pergjate nje periudhe me te gjate, psh. 5 – 10 vjet)
- Pozicioni i preferuar
 - Rimekembja financiare afatshkurter (e menjehershme)
- Varesisht nga:
 - Konkurrenca ne treg

Deponimi

- Opcionet
 - Rimekembja financiare afatshkurter
 - Rimekembja financiare te arrihet pergjate nje periudhe me te gjate, psh. 5 – 10 vjet)
- Pozicioni i preferuar
 - Arritja afatmesme e rimekembjes financiare me cmimet e vendosura per te plotesuar kerkesat e inkasimit ne aspektin afatshkurter
- Varesisht nga:
 - Nil

Rimekembja e plote financiare(3)

Pritjet e efciences

Grumbullimi

- Opcionet
 - Ta vendose ZRrUM
 - Ta vendosine kompanite grumbulluese
- Pozicioni I preferuar
 - Ta vendose ZRrUM por bazuar ne kriteriet e krahasueshmerise se performansave te tregut
- Varesisht nga:
 - Te dhenat ne dispozicion mbi performansat

Deponimi

- Opcionet
 - Ta vendose ZRrUM
 - Ta vendose KLMC
- Pozicioni i preferuar
 - Ta vendose ZRrUm ne konsultim me KLMC
- Varesisht nga:
 - Nil

Rimekembja e plote financiare(4)

Rimekembja e investimeve kapitale

Grumbullimi

- Opcionet
 - Vjetor permes amortizimit te mehershem te kostos
 - Vjetor permes amortizimit te tanishem te kostos
 - Llogaritja e rimekembjes afatgjate te kostos, p.sh. LRMC
- Pozicioni i preferuar
 - Amortizimi afatshkurter i kostos se mehershme
- Varesisht nga:
 - Nil

Deponimi

- Opcionet
 - Vjetor permes amortizimit te mehershem te kostos
 - Vjetor permes amortizimit te tanishem te kostos
 - Llogaritja e rimekembjes afatgjate te kostos, p.sh. LRMC
- Pozicioni i preferuar
 - Amortizimi i kostos aktuale ose modeli afatgjate
- Varesisht nga :
 - Koha e rimekembjes financiare

Rimekembja e plote financiare(5)

Grantet dhe asetet e dhuruara

Grumbullimi

- Opcionet
 - Trajtimi i njejte i aseteve pavaresisht burimit te financimit
 - Barazimi i granteve kundrejt amortizimit
- Pozicioni i preferuar
 - Barazimi i granteve kundrejt aseteve vec nese ka konkurrence te hapur
 - Ne rast te konkurrences te gjitha asetet te trajtohen ne menyre identike
- Varesisht nga:
 - Shkalla e konkurrences

Deponimi

- Opcionet
 - Trajtimi i njejte i aseteve pavaresisht burimit te financimit
 - Barazimi i granteve kundrejt amortizimit
- Pozicioni i preferuar
 - Amortizimi te reflekteje nivelet e investimit nga burimet vetanake financiare te KLMC
- Varesisht nga:
 - Konsideratat e qarkullimit te mjeteve te gatshme

Struktura e kapitalit

A duhet ZRrUM te marre parasysh strukturen e kapitalit

Grumbullimi

- Opcionet
 - Struktura e kapitalit te merret parasysh ne tarifa
 - Te trajtohet struktura e kapitalit vetem si ceshje e menaxhmenti te NP
- Pozicioni i preferuar
 - Struktura e kapitalit te jete ceshtje e menaxhmentit te NP por ZRrUM te marre interesin per te siguruar qarkullimin e te hollave.
- Varesisht nga:
 - Nil

Deponimi

- Opcionet
 - Struktura e kapitalit te merret parasysh ne tarifa
 - To trajtohet struktura e kapitalit vetem si ceshje e menaxhmenti te NP
- Pozicioni i preferuar
 - ZRrUM te merre parasysh strukturen e kapitalit deri sa te arrihet rimekembja financiare
- Varesisht nga:
 - Konsideratat e qarkullimit te mjeteve te gatshme

Vlera e kapitalit / kthimi ne kapital (1)

Definimi i vleres se kapitalit

Grumbullimi

- Opcionet
 - Vlera e asetëve ne liber
 - Vlera e librit e pershtatur per inflacion
 - Vlera e investimeve te bera nga burimet financiare te vet NP-ve
- Pozicioni i preferuar
 - Vlera e determinuar mbi bazen e investimeve te vet NP-ve por mund te ndryshoje nese qeverisa largohet nga subjekti.
- Varesisht nga:
 - Strukturat institucionale

Deponimi

- Opcionet
 - Vlera e asetëve ne liber
 - Vlera e librit e pershtatur per inflacion
 - Vlera e investimeve te bera nga burimet financiare te vet KLMC-ve
- Pozicioni i preferuar
 - Vlera e determinuar mbi bazen e investimeve te vet KLMC-ve por mund te ndryshoje nese qeveria largohet nga subjekti
- Varesisht nga:
 - Strukturat institucionale

Vlera e kapitalit / kthimi ne kapital(2)

Kthimi ne kapital

Grumbullimi

- Opcionet
 - Nuk ka kthim ne kapital ne tarifa
 - Kthimi ne kapital (KK) i determinuar mbi bazen e pritjeve te tregut
 - KK vendosur per te siguruar kerkesat minimale te qarkullimit te mjeteve te gatshme
- Pozicioni i preferuar
 - Pritjet e tregut
- Varesisht nga:
 - Informatat adekuate mbi tregun

Deponimi

- Opcionet
 - Nuk ka kthim ne kapital ne tarifa
 - Kthimi ne kapital (KP) i determinuar mbi bazen e pritjeve te tregut
 - KK e vendosur per te siguruar kerkesat minimale te qarkullimit te mjeteve te gatshme
- Pozicioni i preferuar
 - Kerkesat per qarkullimin e mjeteve te gatshme
- Varesisht nga:
 - Qeveria qe nuk kerkon kthimin ne investimet e saj

Vlera e kapitalit / kthimi ne kapital (3)

Venia e taksave

Grumbullimi

- Opcoinet
 - Kthimi ne kapital ‘para taksave’
 - ‘Kthimi ne kapital ‘pas taksave’
- Pozicioni i preferuar
 - Kthimi ‘pas taksave’ dhe te kalohen kostot e venies se taksave permes tarifave
- Varesisht nga
 - Nil

Deponimi

- Options
 - ‘Kthimi ne kapital ‘para taksave’
 - ‘Kthimi ne kapital ‘pas taksave’
- Pozicioni i preferuar
 - ‘Kthimi ‘pas taksave’ dhe te kalohen kostot e venies se taksave permes tarifave
- Varesisht nga
 - Nil

Procesi

Koha mes revidimit te tarifave

Grumbullimi

- Opcionet
 - Tarifat e caktuara cdo vit
 - Revidimet periodike te tarifave (inflacioni i lidhur me rregullimet e brendshme)
- Pozicioni i preferuar
 - Afatshkurter- vjetore
 - Afatmesme deri afatgjate permes procesit te tenderimit
- Varesisht nga:
 - Prokurimi dhe strukturat institucionale

Deponimi

- Opcionet
 - Tarifat e caktuara cdo vit
 - Revidimet periodike te tarifave (inflacioni i lidhur me rregullimet e brendshme).
- Pozicioni i preferuar
 - Afatshkurter- vjetore
 - Afatmesme deri afatgjate permes procesit te tenderimit
- Varesisht nga :
 - Rregullat e reja per caktimin e tarifave

Hapat e ardhshem

- Pergatitja e draft deklarates mbi politikat Qershor 07
- Dorezimi tek mbikqyresit/aksionaret Qershor 07
- Pranimi i komenteve nga mbikqyresit Korrik07
- Komentet e rishikimit / politika finale mbi tarifat Korr / Gusht 07
- ZRrUM te kerkoje aprovimet e duhura Shator 07
- Miratimi i politikës mbi tarifate Tetor 07
- Implementimi per 2008 / 11 rishikimi I tarifave Dhj 07 – Qer 08
- Aplikimi i tarifave Korrik 08